

PICKNICK

* *Plein Public* *

Smakelijk & Solidair

*Live
straattheater
en muziek*

VOORTRAJECT Mechelen

Beste leerkracht,

Fijn dat je jouw leerlingen aan de hand van deze handleiding met methodieken wil inleiden over Picknick Plein Public en de thema's die er aan bod zullen komen. Aan de hand van deze handleiding kan je jouw leerlingen warm maken voor en voorbereiden op het evenement. De belangrijkste thema's die tijdens de picknick aan bod zullen komen, en dus ook in dit voortraject zijn ongelijkheid, solidariteit en voedselverspilling. Wisten jouw leerlingen bijvoorbeeld dat globaal 1 op 9 mensen van de wereldbevolking ondervoed is, terwijl er genoeg voedsel is voor iedereen?

Deze methodiek gebruik je het best enkele dagen voor Picknick Plein Public zodat het nog fris in het geheugen van de leerlingen zit op het moment van het evenement.

Met deze methodiek kan je één tot twee lessen vullen. Indien je minder tijd ter beschikking hebt, kan je keuzes maken in de methodieken afhankelijk van de noden binnen jouw klas. Ter inleiding van de picknick raden we wel aan om zeker de quiz en de brainstorm rond duurzaamheid aan bod te laten komen, deze zijn cruciaal om de leerlingen het belang en het doel van de picknick bij te brengen.

Graag tot op Picknick Plein Public!

Anaïs Janssens - educatief medewerker Broederlijk Delen regio Vlaams-Brabant/Mechelen/Brussel anaïs.janssens@broederlijkdelen.be

Praktische Informatie

- Doelgroep: 1^e en 2^e graad secundair onderwijs
- Duur: 1 tot 2 lesuren
Heb je beperkte tijd? Behandel in de klas van voornamelijk onderdeel 2, 4, 5 en 8
- Lesonderwerpen: Ongelijkheid, Solidariteit en Voedselverspilling

Inhoud

1. Motivatiefase: Samen tegen de stroom in	3
2. Quiz me Quick	4
3. Nabespreking.....	7
4. Wat is voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit?	8
5. Hoe kan je zelf aan de slag gaan?	9
6. Kan het ook anders?.....	11
7. Toolkit voor een duurzame brooddoos.....	12
8. Verloop Picknick Plein Public	16
Bijlage: QR-codes 2 initiatieven.....	18

Lesvoorbereiding leerkracht

1. Neem de lesinhoud en bijlagen door.
2. Bereid je voor op een coachende rol als leerkracht. Laat zoveel mogelijk uit de leerlingen zelf komen door de juiste vragen te stellen en in te spelen op de antwoorden die vanuit de leerlingen komen.

Doelstellingen:

- De leerlingen kunnen in eigen woorden het begrip van “ongelijkheid” uitleggen.
- De leerlingen kunnen aan de hand van enkele voorbeelden aantonen dat er een grote welvaartsongelijkheid in de wereld is.
- De leerlingen kennen het concept “voedselverspilling”.
- De leerlingen weten hoe voedselverspilling vermeden kan worden.
- De leerlingen kennen het concept “solidariteit”.
- De leerlingen kunnen tips formuleren om een duurzame levensstijl toe te passen op de eigen situatie.
- De leerlingen worden aangemoedigd om een duurzame levensstijl te hanteren in het algemeen en op de picknick.

1. Motivatiefase: Samen tegen de stroom in

Laat je leerlingen allemaal rechtstaan.

Ze krijgen opeenvolgend en opbouwend (per ronde komt er telkens één bij) 4 verschillende instructies. Ze volgen deze instructies consequent op.

Er wordt hen het volgende gevraagd:

- 1) ga zitten
- 2) stap (ter plaatse)
- 3) klap (in de handen)
- 4) roep je naam

Dit wordt een tijdje ingeoeffend. Hierna wordt het spel even stil gelegd. Er volgt een moeilijker opdracht: wanneer hen gevraagd wordt om te gaan zitten, gaan ze stappen.

Als hen gevraagd wordt om te stappen, gaan ze zitten.

Ook dit wordt een tijdje ingeoeffend.

Daarna volgt nog een bijkomende opdracht: wanneer hen gevraagd wordt om te klappen, roepen ze hun naam.

Als hen gevraagd wordt om hun naam te roepen, klappen ze. (De voorgaande “omgekeerde” regel blijft ook gelden.) Ook dit wordt een tijdje ingeoeffend.

Hierna eindigt deze methodiek.

Pols bij je leerlingen wat ze hier van vonden. Waarschijnlijk lieten ze dat ook al merken tijdens de methodiek. Wat ging goed? Wanneer werd het moeilijker?

Geef de nodige toelichting:

Jullie hebben zonet ervaren dat het niet zo moeilijk is om exact datgene te doen wat van je gevraagd of verwacht wordt. Het wordt echter heel wat moeilijker als je “tegendraads” moet zijn en tegen de stroom in moet gaan. Als je m.a.w. “iets” anders wil gaan doen, dan wat gevraagd of vanuit de maatschappij verwacht wordt. Organisaties als Broederlijk Delen lopen ook niet altijd zomaar mee met de grote stroom. Integendeel, we durven best wel eens voluit tegen de stroom in te gaan. Dat vraagt een inspanning – dat hebben jullie zonet ervaren. Het minste dat je hiervoor moet doen, is twee maal nadenken. Dat is dan ook waartoe we jullie met deze les en dit evenement willen uitdagen.

2. Quiz me Quick

Deze quiz kan je als inleiding gebruiken bij de voorbereidende methodiek voor Picknick Plein Public. De thema's die binnen de quiz aan bod komen zijn gelinkt aan de drie thema's (voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit) die tijdens de picknick naar voren worden gebracht. De inleidende quiz heeft als doel om in kaart te brengen waarom we ons als organisaties inzetten voor deze drie thema's. Daarnaast brengen we deze drie thema's ook in een internationaal perspectief.

De quiz kan je op verschillende manieren laten verlopen. Je kiest als leerkracht zelf welke manier het best werkt voor de klasgroep.

Enkele suggesties:

- Voorzie op drie muren in je klas de letters A, B, C. De leerlingen kiezen per vraag een antwoordoptie en gaan bij die letter staan. Na elke vraag bekijken we wie bij welke antwoordoptie staat. Vervolgens vertel je de leerlingen het juiste antwoord, gevolgd door de extra informatie. Het juiste antwoord staat telkens vet gedrukt.
- Je vormt groepjes van maximum 4 leerlingen per team. Als leerkracht stel je de vragen en geef je de groepjes voldoende tijd om een antwoord te formuleren op een blad. Na de quiz laat je de antwoordbladen wisselen tussen de quizteams, zodat elk team de antwoorden van een ander team kan verbeteren. Je overloopt klassikaal de juiste antwoorden en geeft extra informatie bij de antwoorden.
- Je laat de leerlingen de quiz individueel uitvoeren. Antwoorden doen de leerlingen met handopsteking: antwoord A = rechterhand, antwoord B = linkerhand, antwoord C = twee handen.

Je kan als leerkracht zelf kiezen of je het belangrijk acht om de scores van de quiz bij te houden.

Probeer tijdens de quiz zeker voldoende tijd te voorzien voor de extra informatie bij de antwoorden. Deze extra informatie geeft context aan de vragen die gesteld werden en helpt de leerlingen om achteraf zicht te krijgen op het gehele plaatje van duurzame ontwikkeling.

VRAAG 1

Hoeveel kg voedsel verspilt een Vlaamse volwassene gemiddeld per jaar?

- A) Vlamingen verspillen geen voedsel
- B) Tussen 10 en 15 kg per jaar
- C) Tussen 18 en 26 kg per jaar**

Wist je dat België op de tweede plaats staat na Nederland in de ranglijst van meest voedsel verspild per persoon?

⇒Let op: deze cijfers zijn enkel van toepassing op de consument. In sommige sectoren zoals de horeca wordt ook veel voedsel verspild. De cijfers hierboven zijn exclusief deze sectoren.

Wist je dat bijna 1/3 van de hele voedselproductie wereldwijd verloren gaat? Hiervoor zijn verschillende oorzaken: gebrekkige opslag en transport van voedsel, voedsel dat niet verkocht geraakt in supermarkten, restaurants die soms volle borden moeten weggooien, voedsel dat afgekeurd wordt omwille van de vorm, ...

VRAAG 2

In Europa wordt jaarlijks 88 miljoen ton eetbaar voedsel verspild. Hoeveel mensen zou je hiermee kunnen voeden?

- A) 15 000 mensen
- B) 200 miljoen mensen**
- C) 10 miljoen mensen

Wist je dat je met deze hoeveelheid verspild voedsel 18x de bevolking van België zou kunnen voeden per jaar?

VRAAG 3

Wat is het verschil tussen “Tenminste Houdbaar Tot” en “Te Gebruiken Tot”?

- A) THT = niet meer eetbaar. TGT = wel nog eetbaar, maar verminderde kwaliteit.
- B) THT = wel nog eetbaar, maar verminderde kwaliteit. TGT = niet meer eetbaar**
- C) Er is geen verschil tussen THT en TGT.

Het gebrek aan informatie bij de consument zorgt er vaak voor dat eetbaar voedsel in de vuilbak belandt. Daarom is het belangrijk om je voedsel niet direct in de vuilbak te gooien als het de ‘ten minste houdbaar tot’-datum heeft overschreden.

VRAAG 4

Hoeveel mensen hebben wereldwijd honger?

- A) 800 miljoen mensen (het aantal inwoners van Europa)**
- B) 200 miljoen mensen (het aantal inwoners van Rusland)
- C) 500 000 mensen (het aantal inwoners van Antwerpen)

Dit komt overeen met 1/9 van de hele wereldbevolking. Honger treft vooral boeren in ontwikkelingslanden. Dus zij die zelf voedsel kweken. Nochtans wordt er vandaag meer dan voldoende voedsel geproduceerd om de wereldbevolking te voeden. Van die 800 miljoen mensen die honger lijden, sterven er jaarlijks 3,1 miljoen kinderen door honger.

VRAAG 5

Wereldwijd lijden 800 miljoen mensen honger. Maar hoeveel mensen wereldwijd worstelen met gezondheidsproblemen door overgewicht of obesitas?

- A) 500 miljoen
- B) 1300 miljoen
- C) 2 000 miljoen**

Terwijl er 800 miljoen mensen honger hebben, eten steeds meer mensen meer dan ze nodig hebben (meer dan het dubbele van de mensen die honger lijden!). Een toenemend percentage van de bevolking kampt met overgewicht of obesitas, en heeft hierdoor gezondheidsproblemen die soms zelfs levensbedreigend zijn.

VRAAG 6

Hoeveel mensen kunnen we voeden met de hoeveelheid voedsel die wereldwijd geproduceerd wordt?

- A) De helft van de wereldbevolking
- B) De hele wereldbevolking**

C) Twee werelden

We hebben duidelijk de kennis en mogelijkheden om voedsel te produceren voor iedereen. In werkelijkheid heerst er echter een zodanige ongelijkheid waardoor 800 miljoen mensen wereldwijd honger hebben.

Het klinkt dan ook heel tegenstrijdig dat 800 miljoen mensen honger hebben en er tegelijk 1.3 miljard ton eetbaar voedsel wordt weggegooid. Dit wijst op een grote ongelijkheid binnen de wereld.

VRAAG 7

Hoeveel procent van de mensen in hongersnood zijn landbouwers?

A) 40%

B) 65%

C) 75%

65% van de 800 miljoen mensen die honger lijden, leven op het platteland als landbouwer. De overige 35% leeft veelal in sloppenwijken, vaak weggetrokken uit het platteland omdat het leven als boer geen toekomst bood.

Het is opvallend dat zoveel landbouwers in hongersnood leven, terwijl net zij degene zijn die ons voedsel produceren. Heel wat landbouwers exporteren hun voedsel zonder er zelf van te kunnen eten. Verwacht dus niet dat een cacao-boer elke dag chocolade eet. Wist je dat een cacao-boer in Ivoorkust gemiddeld maar €0.67 per dag verdient? Daar kan je nog geen zakje chips voor kopen!

VRAAG 8

Hoeveel mannen bezitten samen evenveel als de (3,6 miljard armste) helft van de mensen ter wereld?

A) 8 mannen

B) 23 mannen

C) 56 mannen

Deze kloof tussen de allerarmsten en allerrijksten blijft elk jaar groeien. De gezamenlijke rijkdom van de rijkste mensen wordt elk jaar groter, terwijl de gezamenlijke rijkdom van de armste helft van de wereldbevolking elk jaar kleiner wordt.

(In Guatemala is de ongelijkheid ontzettend groot. Zo is Guatemala het land met het meeste aantal helikopters per inwoner. En dat terwijl het grootste deel van de bevolking moeite heeft elke dag rond te komen. De macht en het geld is hier duidelijk ongelijk verdeeld.)

3. Nabespreking

Tijdens de quiz is er veel informatie aan bod gekomen. Bij veel van de antwoorden zullen de leerlingen ongetwijfeld verbaasd zijn geweest van het juiste antwoord. Laat daarom de leerlingen even stoom afblazen. Geef ze de tijd om uit te spreken wat ze denken en voelen bij de dingen die ze zojuist gezien en geleerd hebben. Er zijn enkele methodieken die je kan gebruiken om deze oefening te omkaderen.

a. Tijd voor een speeddate

- Zet de leerlingen per twee – liefst over elkaar.
- Laat ze steeds gedurende 1 minuut het gesprek aangaan met elkaar over de informatie die ze net hebben verkregen tijdens het spelen van de quiz.
- Leidt het gesprek aan de hand van enkele richtvragen.
 - Wat heeft je verrast? Wat heeft je geraakt?
 - Hadden jullie deze resultaten verwacht? Waarom wel/waarom niet?
 - Wat wist je voordien nog niet?
 - Merken jullie persoonlijk iets van deze uitdagingen?

b. Gooi het in de klas

- Laat de leerlingen klassikaal hun bevindingen en gevoelens naar aanleiding van de quiz ventileren.
- Om iedereen een kans te geven aan het woord te komen, kan het waardevol zijn om eerst enkele richtvragen te formuleren. Geef de leerlingen kort de tijd om individueel enkele antwoorden te noteren.
 - Wat heeft je verrast? Wat heeft je geraakt?
 - Hadden jullie deze resultaten verwacht? Waarom wel/waarom niet?
 - Wat wist je voordien nog niet?
 - Merken jullie persoonlijk iets van deze uitdagingen?
- Vraag nadien, aan de hand van deze richtvragen, naar de bevindingen van de klasgroep.

Vanuit het principe van solidariteit is het belangrijk om als leerkracht te kaderen dat de uitdagingen binnen de quiz niet ver van ons plaatsvinden. Zo is armoede bijvoorbeeld geen uitdaging die enkel in het Zuiden voorkomt. Ook binnen België is en blijft armoede een grote uitdaging. Weten jouw leerlingen dat 1/5 kinderen in België opgroeit in armoede? Een ander facet is de link tussen Noord en Zuid. Zo kopen wij bijvoorbeeld ook avocado's uit Guatemala, terwijl de boeren die deze avocado's telen zelf honger lijden en moeten zien rond te komen met een inkomen dat ver onder het gemiddelde ligt. We leven niet in aparte werelden met elk eigen uitdagingen, we leven in één wereld waar we moeten rekening houden met de belangen van iedereen op die wereld en bij uitbreiding met de belangen van de planeet.

4. Wat is voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit?

De thema's die tijdens de Picknick aan bod zullen komen en dus ook binnen deze methodiekenbundel gebruikt worden zijn voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit. Alvorens verder te gaan is het belangrijk dat de leerlingen weten wat deze begrippen juist inhouden.

Gebruik de "Elevator Pitch" om na te gaan wat de leerlingen als weten over deze drie begrippen.

- Verdeel de klas in drie.
- Verdeel de drie thema's/begrippen over deze drie delen.
- Laat de leerlingen individueel drie minuten nadenken over wat ze reeds weten over dit thema/begrip.
- Laat dan enkele leerlingen een "elevator pitch" uitvoeren: met name wat kunnen ze over dit begrip vertellen in 1 minuut. Noteer de kernwoorden op het bord. Welke elementen van de begrippen worden door de leerlingen naar voren gebracht?
- Kijk of andere leerlingen nog kunnen aanvullen met hun "elevator pitch" over een bepaald begrip.
- Probeer als leerkracht een samenvatting te formuleren waarin de betekenis van de drie begrippen duidelijk wordt voor de leerlingen van de klas.

Hieronder formuleren we de betekenis van voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit:

- Voedselverspilling = **Voedsel** dat (ongegeten) **verloren** gaat of wordt **weggegooid** ondanks dat het geproduceerd werd voor consumptie. Op deze manier vervult het voedsel op geen enkele manier een menselijke behoefte. Voedselverspilling of verlies komen voor **in de verschillende stadia van de voedselproductie** (produceren, verwerken, verkopen en consumeren).
 - o Voedselverspilling gaat niet over het weggooien van afvalstoffen zoals bijvoorbeeld eierschalen of sinaasappelschillen.
 - Sleutelwoorden:
 - Voedsel
 - Weggegooid
 - Verloren
 - Verschillende stadia van voedselproductie
- Sociale ongelijkheid = de **ongelijke verdeling** over personen en groepen van zaken die belangrijk worden geacht in een samenleving en de **ongelijke waardering en behandeling** van hen op basis van maatschappelijke positie en leefstijl. Ook **rechten en plichten** zijn niet gelijkelijk verdeeld. Onder meer verschillen in inkomen, kennis, sociale status en macht kunnen deze ongelijkheid versterken.
 - Sleutelwoorden:
 - Ongelijke verdeling
 - Ongelijke waardering en behandeling
 - Rechten en plichten
- Solidariteit = solidariteit als een proces. Solidariteit komt boven drijven wanneer mensen **noden** van anderen zien. Ze zien niet enkel de noden, maar willen ook mee **verantwoordelijkheid** dragen voor deze noden. Solidariteit komt verder vanuit een gevoel van **samenhorigheid**.
 - Sleutelwoorden:
 - Samenhorigheid
 - Gedeelde verantwoordelijkheid
 - Noden

5. Hoe kan je zelf aan de slag gaan?

Het toepassen van een duurzame levensstijl kan de uitdagingen die in de quiz naar boven kwamen een antwoord bieden. Deze duurzame levensstijl is rechtstreeks gekoppeld aan de thema's van voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit en passen in het kader van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's of Sustainable Development Goals). Het zijn een reeks doelstellingen voor toekomstige internationale ontwikkeling. Ze zijn opgesteld door de Verenigde Naties en worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. De SDG's zullen van 2016 tot 2030 van kracht zijn. Wil je het in je klas specifiek hebben over de SDG's? Bekijk dan het [lesmateriaal](#) dat we specifiek rond dit thema hebben ontwikkeld.

Het is belangrijk om mee te geven aan de leerlingen dat de thema's die tijdens de picknick en binnen deze les worden aangehaald, kaderen binnen een breder en internationaal kader voor duurzame ontwikkeling. Maar ook individueel kunnen we hieraan bijdragen; door kleine veranderingen door te voeren en onze handelingen aan te passen.

Laat je leerlingen samen even brainstormen over hoe zij specifiek kunnen bijdragen aan een duurzamere levensstijl. Kunnen wij iets doen om voedselverspilling en ongelijkheid te voorkomen? Wat betekent solidariteit? En hoe kan je je in het dagelijkse leven solidair opstellen?

- Verdeel de klas in drie tot zes groepen: er zijn drie thema's waarover gebrainstormd kan worden, maar je kan ook twee groepen over hetzelfde thema laten brainstormen.
- Verdeel de thema's onder de groepen:
 - o Hoe kunnen we bijdragen om voedselverspilling te voorkomen of tegen te gaan?
 - Er bestaan apps die voedselverspilling tegen willen gaan?
 - Welke apps ken je?
 - Welke vind je terug op het internet?
 - Hoe werken deze apps juist?
 - Hoe kan je thuis voedselverspilling tegen gaan?
 - Geef 5 tips om voedselverspilling thuis tegen te gaan.
 - o Hoe kunnen we bijdragen om ongelijkheid te voorkomen of tegen te gaan?
 - Welke acties kan je in je leven ondernemen om ongelijkheid tegen te gaan? Denk hierbij aan acties op verschillende domeinen: je gezin, de sportclub, de jeugdvereniging, ...
 - o Hoe kunnen we solidariteit onder de mensen bevorderen?
 - Welke acties kan je in je leven ondernemen om solidariteit te bevorderen? Denk hierbij aan acties op verschillende domeinen: je gezin, de sportclub, de jeugdvereniging, ...
 - Hoe kan je mensen ondersteunen die kwetsbaar zijn?
 - Hoe kan je als school de handen uit de mouwen steken?
- Laat de leerlingen hierna per groep een plan opzetten: Hoe zouden zij solidariteit willen bevorderen en ongelijkheid en voedselverspilling tegen gaan?
- Laat de leerlingen dit plan even kort voorstellen aan hun klasgenoten.
- Laat de leerlingen een computer en/of smartphone gebruiken om inspiratie op te doen.

Mogelijke antwoorden op de brainstorm:

- Voorkom voedselverspilling
 - Maak gebruik van apps om maaltijden in restaurants uit de vuilnisbak te redden zoals
Too good to go, ...
 - Houdt 1 keer per week een 'restjesdag': eet alles wat nog in je koelkast staat op, ga geen enkele combinatie uit de weg.
 - Verwerk je afvalrestjes in heerlijke maaltijden.
 - Gebruik een boodschappenlijstje om niet te veel te kopen.
 - Ga niet met honger naar de winkel (dan koop je altijd meer dan wat je nodig hebt)
 - Bewaar voedsel op de juiste manier.
 - Wees bewust van het verschil 'ten minste houdbaar tot (THT)' en 'te gebruiken tot (TGT)'.

- Voorkom ongelijkheid
 - Gooi kleren of oude spullen niet zomaar weg: in de kringloopwinkel vinden ze misschien een nieuwe eigenaar.
 - Zit je in de jeugdbeweging? Organiseer een open-dag waar *iedereen* mee mag komen spelen.
 - Koop fairtrade producten: zo steun boeren in ontwikkelingslanden die jouw steun nodig hebben, en draag je bij aan een eerlijker handelssysteem.
 -

- Promoot solidariteit
 - Delen en herverdelen: dat kan je overal: op school, thuis, bij je hobby's.
 - Overweeg delen, huren, lenen, ruilen in plaats van kopen (vb. bibliotheek, co-housing,...)
 - Zet een actie op poten en zamel geld in voor initiatieven die werken rond solidariteit, in binnen- of buitenland
 - Steek je handen uit de mouwen: help je opa het gras af te maaien, draag de veel te zware boodschappentas van je buurvrouw of help je zusje met haar huiswerk. Ook dat is solidariteit!
 - ...

6. Kan het ook anders?

Een wereld zonder voedselverspilling en ongelijkheid is momenteel nog steeds een utopie. Verschillende hindernissen staan een wereld die gebaseerd is op solidariteit in de weg. Grote producenten, bedrijven en machthebbers spelen hierbij een grote en belangrijke rol. Zij verdedigen belangen die niet in overeenstemming zijn met de weg naar een meer solidaire wereld. Maar daarom moeten we niet bij de pakken neerzitten. Er zijn tal van nationale en internationale initiatieven die zich inzetten tegen voedselverspilling en ongelijkheid en waarbij solidariteit een belangrijke plek krijgt toebedeeld.

Het kan dus anders! Maak samen met de leerlingen kort kennis met twee initiatieven die rond ongelijkheid en solidariteit werken. Verdeel de klas in 2/4/6 groepen. Elke groep krijgt een QR code. Je vindt deze terug in de bijlage. Wanneer ze deze scannen, komen ze terecht op de website of bij het voorstellingsfilmpje van 1 van de initiatiefnemers van Picknick Plein Public. Laat ze kort de visie van deze organisatie lezen/bekijken. Ze leggen vervolgens aan hun klasgenoten uit wat deze organisatie juist doet.

Let op! Voor deze werkvorm hebben je leerlingen een **QR-code scanner** op hun smartphone of tablet nodig. Heel wat leerlingen gebruiken deze app bij de bushaltes van De Lijn. Er zijn tal van gratis apps te downloaden. Eens ze de code scannen, komen ze automatisch op de juiste website terecht. Probeer het thuis zeker eerst eens uit. Lukt het niet of hebben jouw leerlingen de app niet? Geen probleem, je kan ook gewoon de links gebruiken die toegang geven tot de juiste pagina.

Oxfam-Wereldwinkels
<https://www.youtube.com/watch?v=6V2FvpFEZo>

Broederlijk Delen
<https://www.youtube.com/watch?v=9B9vLRhmi>
[SS](#)

Niet genoeg tijd voor deze oefening? Toon dan de voorstellingsfilmpjes ineens klassikaal.

Je vindt ze via de links.

7. Toolkit voor een duurzame brooddoos

Tijdens Picknick Plein Public heb je de keuze om een Oxfam-picknickpakket te bestellen of je eigen picknick mee te nemen. Indien je deze laatste optie verkiest zouden we je klas willen aanmoedigen om een duurzame brooddoos mee te nemen. Hieronder vind je een methodiek om je leerlingen te motiveren om bewust na te denken over de inhoud van hun brooddoos.

Opwarmer:

De **FOODTEST** Laat de leerlingen de foodtest doen, op deze manier worden ze warm gemaakt om na te denken over hun eigen voedselpatronen. Op welk profiel komen zij uit? Bespreek kort de vier profielen die aan bod komen. Welke profielen komen het meest naar voor binnen je klas?

HAPKLARE BROK!

Profiel = “snel, kant-en-klaar, ...”

Uitdaging = eten zonder restjes!

Een goede maaltijd? Die is volgens jou vooral snel en praktisch. Een belegd broodje of een kant-en-klare maaltijd vormen voor jou bijna dagelijkse kost. Het liefst eet je die nog op voor de TV of de computer...

EXOTISCHE STOOT

Profiel = ver, veel voedselkilometers

Uitdaging = lokaal en seizoensgebonden

Op je bord laat je je graag verleiden door zuiderse gerechten. Worst met appelmoes? Hoe saai! Als jij mag kiezen, dan ga je op z'n minst voor een pittig wokgerechtje of een heerlijke pasta.

GAST met GOESTING

Profiel = bourgondisch, “carnivoor”, ...

Uitdaging = minder/ zonder vlees/vis

Eten hoeft voor jou niet speciaal te zijn, als het maar lekker en vooral veel is. Een grote portie vlees met frietjes en een goeie kwak saus, wat wil een mens nog meer? Groentjes die neem je er wel bij als er nog plaats is in je bord.

LEKKER LOKAAL DING

Profiel = duurzaam!

Uitdaging = anderen motiveren!

Wat eten betreft, probeer je zo veel mogelijk te kiezen voor lokale, seizoensgebonden producten. Biowinkel of eigen moestuin. Je gaat ervoor. En vlees mag... al heb je er liever niet te veel van.

Op weg naar een duurzame brooddoos

Een duurzame brooddoos, hoe maak je die nu? Een goede tool om na te denken over de inhoud van een duurzame brooddoos is het V.L.E.E.S – principe.

DUURZAAM VOEDSEL = V.L.E.E.S. -

- **V**lees en vis minderen
- **L**okaal voedsel
- **E**cologisch gekweekt
- **E**erlijk verhandeld
- **S**eizoensgebonden
- **M**inder afval

Ga aan de hand van een stellingenspel aan de slag met deze zes tips! Laat de leerlingen zich steeds op een as bewegen. Laat de leerlingen een positie aannemen ten opzichte van volgende tips en initiatieven. Je kan beide assen gebruiken of een keuze maken uit één van de twee assen. Hang deze assen op in de klas. Op deze manier moeten de leerlingen zich in de ruimte bewegen en worden ze geactiveerd.

As 1: Ik doe mee – ik doe niet mee

As 2: Dit is zinvol – dit is zinloos

1. Vlees en vis minderen

Donderdag Veggiedag is een initiatief van [EVA vzw](#) om bewustere consumptie van vlees en vis aan te moedigen.

Weetje: Als je je hele leven lang één dag per week geen vlees eet, spaar je 250 dieren. Een gemiddelde Belg eet tijdens zijn leven ongeveer 1 800 dieren: een derde van een paard, 5 runderen en kalveren, 7 schapen en geiten, 24 konijnen en wild, 42 varkens, 43 kalkoenen en ander gevogelte, 789 vissen en 891 kippen.

! Picknick Plein Public Mechelen vindt in 2020 plaats op een donderdag. We willen daarom iedereen met een eigen picknickpakket aanmoedigen om geen vlees mee te nemen in hun duurzame brooddoos.

2. Lokaal voedsel

Denk globaal, koop lokaal. Ondersteun de lokale landbouw! [Boeren en Buren](#) richten plaatselijke Buurderijen op. In de Buurderijen bepalen de landbouwers en ambachtelijke producenten zelf hun prijzen, waardoor zij een inkomen krijgen dat fair is voor hen én goed is voor de lokale economie. Als consument koop je rechtstreeks bij de producent (=korte keten) en vermijd je prijssetting door distributeurs en warenhuizen.

Hou als consument steeds de voedselkilometers in het oog. Met name welke weg heeft een product afgelegd om op jouw bord te raken. Ons westerse voedingspatroon is een toonbeeld van variatie: granen, bonen, groenten, fruit, zuivelproducten, (wilde) kruiden, paddenstoelen, vlees en vis. Elk seizoen kunnen we uitgebreid kiezen uit producten die we vers uit de tuin of bij de boer halen, aangevuld met gedroogde peulvruchten of koel opgeslagen bewaargroenten en -fruit. Eigenlijk zijn er geen dwingende redenen te bedenken waarom we nood hebben aan exotisch fruit of primeurgroenten die uit Afrika, Azië of Zuid-Amerika per vliegtuig worden aangevoerd.

3. Ecologisch gekweekt

Velt is dé vereniging voor al wie milieuvriendelijk aan de slag wil in tuin of keuken. Bij Velt leer je niet alleen hoe je op een ecologische manier lekkere groenten kweekt, je ontdekt er ook alles over prachtige ecotuinten, over dier- en milieuvriendelijk kippen houden en over heerlijke gerechten vol vers geoogste seizoensgroenten. Tal van publicaties en vormingen maken je wegwijs om bewust en ecologisch te leven.

Ecologisch voeding is niet hetzelfde als biologische voeding. Biologische producten zijn producten die onder strenge voorwaarden zijn geteeld. Zo zijn er geen chemische meststoffen gebruikt of pesticiden. Biologische producten herken je aan het garantielabel dat ze dragen. Bij ecologische producten gaat men nog een stapje verder: bij ecologische kweekproces houdt men rekening met de natuurlijke kringloop van dingen. Om het verschil aan te duiden: in een biologische tuin gaat de voorkeur uit naar natuurlijke mest, maar in een ecologische tuin gebruikt men liever compost dat afkomstig is van het eigen afval. Ecologische producten zijn altijd biologisch, omgekeerd is dat niet altijd het geval.

4. Eerlijk verhandeld

Koop fairtrade! Fairtrade is een internationaal systeem (label) dat voor 50 % in handen is van de producentenorganisaties zelf. Het model is eenvoudig: producenten krijgen een eerlijke verloning voor een duurzame productie. Fairtrade staat voor een integrale aanpak die rekening houdt met de drie pijlers van duurzame ontwikkeling: people, planet, profit.

Boeren die zorg dragen voor het milieu en lange dagen in de weer zijn om goede producten te telen mogen geen speelbal zijn van wispelturige geglobaliseerde markten die alleen begaan zijn met de eigen winsten. Een goede prijs moet de boer in staat stellen om zijn investeringen in zaai- en plantgoed, stallingen en machines op een redelijke termijn terug te verdienen, zijn kinderen naar school te laten gaan in plaats van hen te moeten inzetten bij de oogst, en een appeltje voor de dorst over te houden op zijn oude dag.

5. Seizoensgebonden

Maak gebruik van de groente- en fruitkalenders op www.groentekalender.be en maak je keuze uit de producten van het seizoen. Een extra stimulans: groenten en vruchten van het seizoen zijn supervers, ze bevatten de meeste voedingsstoffen en zijn het vriendelijkst voor je portemonnee.

Aan het aanbod in de supermarkt merk je amper welk seizoen er buiten heerst. In de winter koop je moeiteloos boontjes uit Kenia, verse druiven uit India of asperges uit Peru. Gelukkig staat die herkomst wel op het etiket vermeld. In eigen land wordt het seizoen van tomaten, komkommers en paprika's vervroegd door de energievretende teelt in verwarmde serres

6. Minder afval

KABAS is de verpakkingsvrije winkel van Mechelen. Neem je eigen potjes en/of flessen mee en ga deze vullen met noten, sapjes, broodbeleg et cetera.

Verpakkingsvrije winkels zijn aan een opmars bezig in Vlaanderen. In bijna elke grote stad kan je er reeds eentje terugvinden. Maar ook andere, kleine aanpassingen kunnen er voor zorgen dat je minder afval hebt na een bezoek aan de winkel. Denk maar aan herbruikbare drinkflessen, winkeltassen, groentenzakjes en broodzakken.

8. Verloop Picknick Plein Public

Ter voorbereiding van de picknick raden we aan om de leerlingen in te lichten over het verloop van deze picknick en het doel. Zo komt niemand voor verrassingen te staan en kan er ten volle genoten worden van het hele concept.

Info voor de leerlingen:

Picknick Plein Public is een gezellig evenement, met live muziek en straattheater, waar je met je vrienden en klasgenoten naartoe trekt om samen te eten. Maar het is meer dan dat... Broederlijk Delen, Oxfam-Wereldwinkels, Vormingplus regio Mechelen en Stad Mechelen streven vooral naar een duurzame picknick! Via spelletjes en wedstrijden leer je bij over ongelijkheid en voedselverspilling, en over de oplossingen daarvoor.

Bij aankomst krijg je een **ticket**. Lees dit goed om te weten waar je je picknickpakket moet ophalen.

Je krijgt ook een **bingokaart** met opdrachten. Los de opdrachten op aan de infostandjes en maak kans op taart!

Er gelden enkele **afspraken** tijdens de picknick:

- Eet je eten op, neem het mee naar huis, **deel het met anderen** of breng het naar het inzamelpunt.
- Gooi **afval** in de juiste afvalzakken
- **Gooi geen eten weg!**

Info voor de leerkracht:

Op de picknick kunnen de leerlingen in praktijk brengen wat ze hebben geleerd over voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit. De picknick is op die manier een **evaluatiemoment**.

Leerlingen worden tijdens de picknick ook aangemoedigd om deel te nemen aan de taartenbingo. Tijdens deze bingo krijgen ze korte opdrachten voorgeschoteld bij verschillende standen om nog meer te weten te komen over voedselverspilling, ongelijkheid en solidariteit.

Ongelijkheid en solidariteit:

- De leerlingen krijgen niet allemaal hetzelfde picknickpakket. **Per klas** krijgen ze echter wel voldoende: het is aan de leerlingen die meer krijgen om met de anderen te delen. Verklap dit nog niet op voorhand om het verrassingseffect te waarborgen.
- Bij de taartenbingo maken leerlingen kans op taart. Ook hierbij kunnen ze kiezen om de taart voor zichzelf te houden of met anderen te delen...

Voedselverspilling:

- Voor producten uit het picknickpakket die leerlingen zelf niet willen consumeren, hebben ze de keus: ofwel geven ze het aan een klasgenoot, nemen ze het mee naar huis ofwel leveren ze het in aan ons inzamelpunt. Van hieruit schenken wij het aan een initiatief dat met voedseloverschotten werkt.
- Voor het sorteren van afval voorzien we afvalpunten.

Met behulp van ons **natraject** kan je met de leerlingen nagaan of ze de inzichten die ze in deze les hebben opgedaan, inderdaad hebben toegepast tijdens de picknick.

Wij wensen jullie alvast veel plezier op Picknick Plein Public !

Opmerkingen, vragen, suggesties? Aarzel niet om de medewerkers van Broederlijk Delen en Oxfam Wereldwinkels te contacteren, zij helpen je graag verder!

Bijlage: QR-codes 2 initiatieven

<https://www.youtube.com/watch?v=6V2FvpFEZo>

OXFAM
Wereldwinkels

<https://www.youtube.com/watch?v=9B9vLRhmiss>

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS

